

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 12.4.2005
KOM (2005) 141 v konečném znění
2005/0057 (CNS)

INTEGROVANÉ HLAVNÍ SMĚRY PRO RŮST A ZAMĚSTNANOST
(2005–2008)

včetně

DOPORUČENÍ KOMISE

o hlavních směrech hospodářské politiky členských států a Společenství
(na základě článku 99 Smlouvy o ES)

a návrhu

ROZHODNUTÍ RADY

o hlavních směrech politiky zaměstnanosti členských států
(na základě článku 128 Smlouvy o ES)

(předložená Komisí)

TABLE OF CONTENTS

Důvodová zpráva	3
1.1. Potřeba většího zaměření na růst a zaměstnanost.....	3
1.2. Plány budoucnosti.....	5
1.3. Integrované hlavní směry (2005–2008).....	5
1.4. Obsah a struktura	8
Část 1 – Doporučení Komise o hlavních směrech hospodářské politiky (2005–2008).....	12
Oddíl A – Makroekonomické politiky pro růst a zaměstnanost	13
A.1 Makroekonomické politiky vytvářející podmínky pro větší růst a vyšší zaměstnanost	13
A.2 Zajištění dynamické a dobře fungující eurozóny	16
Oddíl B – Mikroekonomické reformy směřující ke zvýšení růstového potenciálu Evropy	18
B.1 Evropa přitažlivější pro investory i pracovníky	18
B.2 Znalosti a inovace: cesta k růstu	21
Část 2 – Hlavní směry zaměstnanosti (2005–2008).....	25
PŘÍLOHA	28
1. Přilákat více lidí do zaměstnání, udržet je zde a modernizovat systémy sociální ochrany	28
2. Zvýšit přizpůsobivost pracovníků a podniků a pružnost trhů práce	29
3. Zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace	30

•

Důvodová zpráva

V tomto sdělení jsou v souladu se žádostí, která byla vznesena na jarním zasedání Evropské rady v roce 2005, stanoveny první integrované hlavní směry pro růst a zaměstnanost pro období 2005–2008.

Tato důvodová zpráva se týká doporučení Komise o hlavních směrech hospodářské politiky i návrhu rozhodnutí Rady o hlavních směrech zaměstnanosti.

1.1. Potřeba většího zaměření na růst a zaměstnanost

Pro období, které následovalo po zasedání Evropské rady v Lisabonu v březnu 2000, bylo charakteristické značné zhoršení světové ekonomiky. Optimismus v otázce možností budoucího růstu, dynamiky trhu s cennými papíry a důvěry investorů v novou technologickou revoluci ustoupil zvyšující se nejistotě ohledně světové ekonomiky. Mezi faktory, které to patrně zapříčinily, patří splasknutí bubliny dot.com, k němuž došlo v roce 2001, pokles světového obchodu v roce 2001, účetní skandály, geopolitická nejistota mající původ v teroristických útocích a válka v Iráku. Nejistota, kterou tyto faktory nastolily, ovlivnila důvěru mezi podniky a spotřebiteli a utlumila domácí poptávku. V důsledku toho byl průměrný roční růst v některých členských státech v letech 2001–2003 pod úrovní 1 %.

Od druhé poloviny roku 2003 dochází k postupnému hospodářskému oživení, a i když byla ekonomická výkonnost Evropské unie (EU) ve druhém pololetí roku 2004 neuspokojivá, poslední prognózy Komise předpovídají vzestup hospodářské činnosti v roce 2005. K vytváření podmínek příznivých pro zlepšení domácí poptávky přispívají historicky nízké úrokové sazby a odhadované zvýšení zaměstnanosti a reálných mezd.

Inflace v této souvislosti zůstává navzdory výkyvům cen energií mírná. Dobře si rovněž vede růst zaměstnanosti, který je podporován mírným vývojem mezd.

Očekává se, že míra nezaměstnanosti se bude, byť pomalu, snižovat a že v roce 2006 dosáhne výše 8,7 %. Odhadovaná celková míra zaměstnanosti v EU-25 v roce 2003 je 62,9 %, což je značně pod dohodnutou plánovanou úrovní 70 %. Pokrok při dosahování cílové 60% zaměstnanosti žen je pomalý. Míra zaměstnanosti žen je nyní v EU-25 na úrovni 56,1 %, ale očekává se, že dojde k opětovnému zlepšení. Míra zaměstnanosti starších pracovníků, která se stále zvyšovala a těsně překročila úroveň 40,2 %, je svému cíli, který je 50% míra zaměstnanosti v roce 2010, vzdálena nejvíce. Současně došlo ke zmírnění pokroku ve zlepšování kvality práce a v důsledku hospodářského zpomalení se zvětšily problémy sociálního začlenění. Dlouhodobá nezaměstnanost se po několika letech, kdy docházelo k jejímu poklesu, opět zvýšila a je nepravděpodobné, že by v blízké budoucnosti opět snížila.

Hospodářské oživení je do značné míry závislé na obnově celosvětového růstu a na rychlém zlepšení světového obchodu. Vzhledem k tomu, že cyklus světového růstu dosahuje svého vrcholu a vyrovnává tlumivý efekt vyšších cen ropy na světovém trhu, bude vzestup čím dál více závislý na domácí poptávce v EU.

Opětovné zvýšení míry hospodářského růstu v Evropské unii je sice vítaným ulehčením, ale zdoluhavost jejího hospodářského oživení představuje přetrvávající zdroj znepokojení. Znamená to, že hospodářství EU je v některých ohledech svému cíli stát se nejkonkurenceschopnější světovou ekonomikou vzdáleno více než v březnu 2000. Navzdory skutečnosti, že konkurenti Unie byli obecně postiženi stejnými hospodářskými šoky, se v této souvislosti rozdíly mezi růstovým potenciálem Evropy a jejích ekonomických partnerů výrazně nezmenšily.

Přetrvávající malou výkonnost ekonomiky Unie lze v první řadě vysvětlit **stále poměrně nízkým zapojením pracovní síly**. Díky úsilí, které členské státy vynaložily, se míra nezaměstnanosti zvýšila z 61,9 % v roce 1999 na 62,9 % v roce 2003. Abychom však dosáhli lisabonských cílů, máme stále co zlepšovat, a to zejména pokud jde o mladé lidi a starší pracovníky. Relativně nízká míra zaměstnanosti spolu s relativně nízkým počtem pracovních hodin naznačuje, že Evropa má zásoby nevyužitých pracovní síly. Značný podíl možné pracovní síly je volný, a nemůže tak přispívat ke zvyšování životní úrovně.

Druhé klíčové vysvětlení chabé výkonnosti EU souvisí s její **nízkou úrovní růstu produktivity**. Růst produktivity má v posledních desetiletích klesající tendenci. V posledních deseti letech lze tento trend částečně vysvětlit návratem značného počtu méně kvalifikovaných pracovníků do zaměstnání. Hlavní podíl na poklesu však mají nízké investice podniků, zpomalení tempa technologického pokroku a inovací a relativně pomalé zavádění informačních a komunikačních technologií. Růst hodinové produktivity práce v Evropě se od počátku desetiletí nadále zpomaluje, a poprvé za několik desítek let je tak růst produktivity práce nižší než u hlavních konkurentů EU. V současné době je více než třetina rozdílů v životní úrovni (zejména pokud jde o HDP na obyvatele) mezi EU a USA výsledkem rozdílů v produktivitě práce za hodinu. Zvrácení trendu zpomalujícího se růstu produktivity je tedy nejen hlavním problémem, kterému Unie čelí v oblasti konkurenceschopnosti, ale představuje i hlavní prostředek zvýšení růstu.

Zvýšením růstového potenciálu a zaměstnanosti se podstatně přispěje k udržitelnému rozvoji a sociální soudržnosti v EU. Politiky propagující sociální udržitelnost a udržitelnost životního prostředí by měly rovněž přispívat k dynamické ekonomice s vysokou mírou zaměstnanosti, která bude schopna rozvíjet a zavádět technologie, jež umožní zajistit kvalitní život pro budoucí generace. Kromě většího zaměření na růst a zaměstnanost poskytují integrované hlavní směry pro období 2005–2008 členským státům flexibilitu, která jim umožní volit místní řešení, jež nejlépe odpovídají jejich reformním cílům a posilují národní odpovědnost.

Nový začátek lisabonské strategie, který je v těchto integrovaných hlavních směrech vyjádřen, má na tento vývoj odpovídajícím způsobem reagovat. Stanovuje strategii, která se zabývá relativně slabou výkonností růstu a nedostatečným vytvářením pracovních míst. Nedílnou součástí tohoto přístupu jsou komplexní reformy výrobních trhů a trhů práce. Z odhadů Komise vyplývá, že reformy ve druhé polovině devadesátých let vedly ve střednědobém horizontu ke zvýšení růstového potenciálu o téměř polovinu až tři čtvrtiny procentního bodu. To by za deset let znamenalo nárůst HDP až o 7 či 8 %. Vzhledem k různorodosti reformních opatření a vzájemné provázanosti a kompromisy mezi reformami v různých oblastech může být obtížné přesně odhadnout, kolik nečinnosti stojí, ale tato cena je stále vysoká.

Ve střednědobém horizontu je s ohledem na nedostatečný pokrok dosažený v případě lisabonské strategie a na pouze mírné hospodářské oživení, které je omezováno setrvávajícím nedostatkem důvěry, pro zachování a pozvednutí životní úrovně v Unii nezbytné zaměřit se na růst a zaměstnanost a respektovat při tom cíl udržitelného rozvoje. Chceme-li být připraveni na vývojové trendy, jež mohou značným způsobem ovlivnit vyhlídky růstu a zaměstnanosti, je toto zaměření z dlouhodobého hlediska velmi důležité. V rovině interní zátíží stárnutí evropské populace značně veřejné finance a nabídku pracovních sil. Podle odhadů Komise by se měl čistě v důsledku stárnutí obyvatelstva růstový potenciál do roku 2040 snížit až o jeden procentní bod. V rovině externí vede globalizace k integraci nových zemí do mezinárodního ekonomického systému. EU se musí chopit příležitosti, kterou jí dává otevření rychle se rozvíjejících trhů v Asii, jakými jsou například čínské a indické trhy. Současně se EU musí vypořádat s novým mezinárodním rozdělením práce, zejména s tím, že se Čína začíná více specializovat na zboží s vysokou přidanou hodnotou a že se Indie stává světovým střediskem outsourcingu. Závažnými problémy je rovněž stále ubývání zdrojů nebo cenová nestálost, změny klimatu a zmenšování biologické rozmanitosti.

1.2. Plány budoucnosti

Společenství a členské státy by těmto problémům měly čelit v duchu realistického optimismu. Mnoho příkladů zdařilých reforem a ekonomických zvrátů dokazuje, že změna může být úspěšná. Obzvláště povzbudivé je, že naléhavost opatření k řešení problémů je všeobecně uznávána. Je zde všeobecná snaha o uspořádání reforem, které Unii navedou na cestu k vyššímu růstu a uskuteční naše sociální ambice a ambice týkající se životního prostředí. EU má značný potenciál pro další rozvoj svých konkurenčních výhod a je důležité, aby učinila **rázná opatření, jejichž cílem bude tento potenciál plně využít a zvýšit důvěru u občanů EU.**

V této souvislosti by EU a její jednotlivé členské státy měly za účelem zajištění dynamiky a vitality celé evropské ekonomiky klást důraz na investice do znalostí. **Abychom zvýšili růstový potenciál a připravili se na budoucnost, musíme realizovat myšlenku znalostní společnosti založené na lidském kapitálu, vzdělávání a politikách výzkumu a inovací.** K dosažení udržitelného růstu je rovněž důležitá větší demografická dynamika, lepší sociální integrace a komplexnější využívání **potenciálu, který představuje evropská mládež a který** potvrdila Evropská rada přijetím evropského paktu mládeže.

Kromě dosažení vnitřního trhu a podpory korektní hospodářské soutěže jsou faktory přispívajícími k ekonomickému růstu a větší produktivitě též vytvoření prostředí příznivého pro podnikání a podniky, rozvoj infrastruktur, vytváření přizpůsobivého a otevřeného trhu práce a reformy zaměřené na znalosti. Jejich realizace je pravděpodobnější v rámci makroekonomických politik podporujících růst.

1.3. Integrované hlavní směry (2005–2008)

Tyto otázky vyžadují, aby byl kladen důraz na reformy, které zvýší růstový potenciál EU a zároveň zachovají zdravé makroekonomické politiky, jež budou oporou úspěchu reformního úsilí. Díky dohodě o posílení a provádění Paktu o stabilitě a růstu, kterou uzavřela Evropská rada, se budou rozpočtové politiky moci na tyto otázky komplexněji

zaměřit¹. Zvýšení růstového potenciálu Unie přispěje k dosažení hlavního cíle, kterým je udržitelný rozvoj.

Na evropské úrovni jsou tyto priority vyjádřeny v integrovaných hlavních směrech, které představují konkrétní etapu v procesu přeorientování a osvojování lisabonské strategie.

Přeorientování strategie na růst a zaměstnanost

Evropská rada na svém nedávném zasedání v březnu 2005 **zahájila novou etapu lisabonské strategie a přeorientovala ji na růst a zaměstnanost v Evropě** v souladu s návrhy Komise². Tímto rozhodnutím hlavy států a předsedové vlád jasně vyjádřili priority Unie pro nastávající roky. Unie se nyní musí na tato témata zaměřit jak na evropské, tak na národní úrovni a musí učinit opatření nezbytná pro rozvoj znalostí, atraktivity a pro vytváření pracovních míst³.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat uskutečňování lisabonské agendy. Aby Unie těchto cílů dosáhla, musí všechny národní prostředky a prostředky Společenství, včetně strukturálních fondů a rozvoje venkova, mobilizovat tak, aby se dalo lépe využít jejich součinnosti. Účast zúčastněných stran může kromě toho přispět k vyššímu povědomí o potřebě strukturálních reforem, zlepšit kvalitu provádění a zvýšit smysl pro odpovědnost za lisabonskou strategii. Členské státy a Společenství by měly využít každé příležitosti k zapojení regionálních a místních vlád, sociálních partnerů a občanské společnosti do provádění integrovaných hlavních směrů. Pokrok dosažený v této oblasti by měl být podrobně popsán ve zprávách o provádění lisabonské strategie.

Aby bylo toto přeorientování efektivní, rozhodla se Evropská rada posílit soudržnost a vzájemnou návaznost stávajících mechanismů a zahájit nový cyklus řízení. Tato vylepšení procesy značným způsobem zjednodušují a měla by usnadnit přizpůsobování a provádění priorit na národní úrovni.

Nový cyklus řízení

- Evropská rada nejprve vyzvala Komisi, aby priority růstu a zaměstnanosti vyjádřila v nových hlavních směrech hospodářské politiky na základě článku 99, a zajistila tak ekonomickou soudržnost tří dimenzí lisabonské strategie – ekonomické dimenze, sociální dimenze a dimenze životního prostředí – a v nových hlavních směrech zaměstnanosti na základě článku 128 Smlouvy. Tyto dva důležité nástroje jsou tak v souladu s cíli lisabonské strategie týkajícími se růstu a zaměstnanosti.
- Celková soudržnost je navíc posílena **začleněním těchto dvou textů** do jednoho a téhož dokumentu, což Unii a členským státům umožňuje předložit jasnou strategickou vizi evropských záležitostí v oblasti makroekonomie, mikroekonomie a zaměstnanosti.

¹ Zpráva přiložená k závěrům ze zasedání Evropské rady v březnu 2005 (http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=432&mode=g&name=)

² KOM(2005)24 ze dne 2. února 2005 „Společně k růstu a zaměstnanosti. Nový začátek lisabonské strategie“.

³ Závěry Evropské rady z března 2005 (http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.asp?lang=en&id=432&mode=g&name=).

- Integrované hlavní směry tak pro Společenství a členské státy představují **stabilní a soudržný rámec umožňující provádět** prioritní akce, které schválila Evropská rada. Budou základem pro přípravu **národních reformních programů**, které mají členské státy předložit na podzim roku 2005. Členské státy za tímto účelem musejí stanovit konkrétní opatření, která hodlají učinit (nebo která již učinily) na podporu růstu a zaměstnanosti na národní úrovni, přičemž každý členský stát má zdůraznit své hlavní problémy, se kterými se potýká.
- **Hlavní směry budou stejně jako národní programy, které z nich budou vycházet, stanoveny na tři roky**, aby se zajistila stabilita nezbytná pro jejich provádění. Tyto národní programy by měly být výsledkem jednání s příslušnými parlamentními institucemi, sociálními partnery a občany na národní úrovni v souladu s tradicemi jednotlivých členských států. To je klíčový aspekt, který zajistí, že za tyto programy budou odpovědné všechny zúčastněné strany.
- Hlavní směry bude v případě potřeby možné každý rok upravit v souladu s ustanoveními Smlouvy. Národní programy budou moci měnit členské státy v souladu se svými politickými potřebami.
- Snaha o dosažení soudržnosti integrovaných hlavních směrů by se měla projevit i v těchto národních programech. Programy by tedy měly **do jediného komplexního dokumentu sdružit všechny stávající národní zprávy**, které jsou důležité pro lisabonskou strategii. Jedná se zejména o národní zprávy o zaměstnanosti, Cardiffské zprávy o procesu ekonomické reformy a zprávy o provádění na úrovni odvětví (náležitě zjednodušené), na které se vztahuje otevřená metoda koordinace. Rovněž budou zahrnuty národní strategické plány stanovující prioritní výdaje v souvislosti se strukturálními fondy a s Fondem soudržnosti (jakmile budou přijata příslušná nařízení)⁴. Díky tomuto zjednodušenému mechanismu zpráv se členské státy budou moci více zaměřit na vlastní provádění.
- Tyto národní reformní programy by dříve, než budou nahrazeny novými programy odrážejícími nové integrované hlavní směry z jara 2008, měly být v následujících letech (podzim 2006 a 2007) **monitorovány prostřednictvím samostatných zpráv o jejich provádění** zahrnujících výše uvedené zprávy o provádění na úrovni odvětví.

Komise si vyhrazuje právo předložit v budoucnu sdělení, ve kterém by byly upřesněny určité prvky, jež by členským státům pomohly na základě integrovaných hlavních směrů připravit vlastní programy. Tyto prvky by se zejména mohly týkat určení nejpodstatnějších úkolů jednotlivých členských států, společného rámce i formátu, integrace existujících zpráv na úrovni odvětví a monitorování těchto programů ze strany Komise.

Komise rovněž předloží „Lisabonský program Společenství 2005–2008“, který bude protějškem národních programů a bude zahrnovat všechna opatření, která je na úrovni Společenství třeba přijmout na podporu růstu a zaměstnanosti. Tento program bude odrážet

⁴ Ve svém příštím sdělení týkajícím se národních reformních programů Komise předloží pokyny pro integraci zpráv o sledování metod otevřené koordinaci a ke strategickým plánům pro strukturální fondy.

opatření, která byla zahrnuta do sdělení Komise určeného jarnímu zasedání Evropské rady⁵, a zejména prvky Společenství⁶ obsažené v lisabonském programu.

1.4. Obsah a struktura

Vzhledem k tomu, že makroekonomická politika a politika zaměstnanosti jsou ve vzájemném vztahu a měly by se vzájemně podporovat, tvoří integrované hlavní směry jeden komplexní dokument, který je rozdělen na dvě části.

Část 1 – Hlavní směry hospodářské politiky

Tato část integrovaných hlavních směrů obsahuje doporučení Komise o hlavních směrech hospodářské politiky pro všechny členské státy a Společenství. Vzhledem k tomu, že se jedná o jeden z hlavních nástrojů koordinace hospodářské politiky, odráží tato část nový začátek lisabonské strategie a zaměřuje se na přispění hospodářských politik k většímu růstu a k vyšší zaměstnanosti.

Tato část obsahuje pokyny pro makroekonomické a mikroekonomické politiky v členských státech a Společenství v oblastech poskytujících největší potenciál zlepšování růstu a zaměstnanosti. Oddíl A se zabývá příspěvkem, který v tomto ohledu mohou představovat makroekonomické politiky. Oddíl B se zaměřuje na opatření a politiky, které Unie a členské státy musejí realizovat, aby z Evropy učinily místo atraktivnější pro investice a práci a aby podpořily znalosti a inovace, jež představují cestu k růstu.

Politická opatření a strukturální reformy pro provádění těchto hlavních směrů budou značnou měrou těžit ze stabilních makroekonomických podmínek a politik. Makroekonomické a mikroekonomické politiky se vzájemně značně ovlivňují a posilují. Bez makroekonomických politik orientovaných na růst a stabilitu nenabudou potenciální přínosy strukturálních reforem kvůli překážkám a nevyváženosti ekonomiky konkrétní podoby. Současně mohou strukturální reformy díky zajištění větší efektivity trhů přispívat ke stabilizaci makroekonomických politik, čímž se sníží tlak na ceny a zvýší odolnost vůči šokům. Díky komplexní reformní strategii podporované stabilními makroekonomickými podmínkami se zajistí, že budou tyto vzájemné vztahy a propojení plně zohledněny.

Část 2 – Hlavní směry zaměstnanosti

Tato část integrovaných hlavních směrů zahrnuje návrh rozhodnutí Rady o hlavních směrech zaměstnanosti, které budou v souladu s článkem 128 Smlouvy konzultovány s Evropským parlamentem, Evropským hospodářským a sociálním výborem a Výborem regionů. Tyto hlavní směry – a související evropská strategie zaměstnanosti – mají hlavní úlohu při koordinaci politik zaměstnanosti členských států. Od roku 1997 se strategie podílí na zlepšování orientace politik zaměstnanosti, jejich monitorování a podávání zpráv o těchto politikách v celé Evropské unii.

Tato část se zaměřuje na přínos politik zaměstnanosti k vytváření většího počtu pracovních míst a zvyšování jejich úrovně, jak stanoví nová lisabonská agenda. Politiky zaměstnanosti

⁵ KOM(2005)24 ze dne 2. února 2005, „Společně k růstu a zaměstnanosti. Nový začátek lisabonské strategie“.

⁶ SEK(2005)192 ze dne 3. února 2005, dokument doplňující sdělení Komise určené Evropské radě.

mohou rozhodujícím způsobem přispět ke zvýšení zaměstnanosti a růstu produktivity a k posílení sociální soudržnosti. Aby se zajistila přiměřenost a finanční udržitelnost systémů sociální ochrany a jejich schopnost reagovat na měnící se potřeby společnosti a aby se podpořil trvalý hospodářský růst a růst zaměstnanosti, je třeba tyto systémy modernizovat⁷.

Hlavní směry zaměstnanosti stanoví celkové cíle zaměstnanosti a priority činností EU a jejích členských států. Politiky zaměstnanosti by měly jít ruku v ruce s reformami v oblasti trhů se službami, výrobky a finančními trhy a pozitivně se doplňovat s makroekonomickými politikami zaměřenými na růst a zaměstnanost. Ve snaze o řádnou integraci a konzistentnost jsou tedy mezi příslušnými hlavními směry v části 1 a 2 uvedeny křížové odkazy.

⁷

Těmito body se podrobněji zabývá sociální agenda (KOM(2005)33).

Integrované hlavní směry pro růst a zaměstnanost (2005–2008)

Makroekonomické hlavní směry

- (1) Zajistit ekonomickou stabilitu.
- (2) Zabezpečit ekonomickou udržitelnost.
- (3) Podporovat efektivní přidělování prostředků.
- (4) Podporovat větší soudržnost mezi makroekonomickými a strukturálními politikami.
- (5) Zajistit, aby vývoj mezd přispíval k makroekonomické stabilitě a růstu.
- (6) Přispívat k dynamickému a řádnému fungování HMU.

Mikroekonomické hlavní směry

- (7) Rozšířit a prohloubit vnitřní trh.
- (8) Zajistit otevřené a konkurenceschopné trhy.
- (9) Vytvořit příznivější podnikatelské prostředí.
- (10) Propagovat podnikatelskou kulturu a vytvořit prostředí podporující malé a střední podniky.
- (11) Rozšířit a zlepšit evropskou infrastrukturu a dokončit schválené prioritní přeshraniční projekty.
- (12) Zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a vývoje.
- (13) Usnadnit inovace a zavádění informačních a komunikačních technologií.
- (14) Povzbuzovat udržitelné využívání zdrojů a podporovat vzájemné působení mezi ochranou životního prostředí a růstem.
- (15) Přispět k vytváření silné průmyslové základny.

Hlavní směry zaměstnanosti

- (16) Vést politiky zaměstnanosti, jejichž cílem je dosažení plné zaměstnanosti, zlepšování kvality a produktivity práce a posilování sociální a územní soudržnosti.
- (17) Podporovat celoživotní přístup k práci.
- (18) Zajistit trhy práce, které by podporovaly začleňování uchazečů o práci a znevýhodněných osob.
- (19) Zlepšit přizpůsobování se potřebám trhu.
- (20) Podporovat kombinování flexibility a jistoty pracovních míst a zmírnit segmentaci trhu práce.
- (21) Zajistit, aby se mzdy a ostatní náklady práce vyvíjely příznivě pro zaměstnanost.
- (22) Zvýšit a zkvalitnit investice do lidského kapitálu.
- (23) Přizpůsobit systémy vzdělávání a odborné přípravy novým kvalifikačním požadavkům.

*

* *

Komise proto:

- doporučuje následující hlavní směry hospodářské politiky členských států a Společenství v souladu s článkem 99 Smlouvy o ES,
- navrhuje následující rozhodnutí Rady o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států v souladu s článkem 128 Smlouvy o ES.

Část 1
**Doporučení Komise o hlavních směrech hospodářské
politiky (2005–2008)**

DOPORUČENÍ KOMISE

**o hlavních směrech hospodářské politiky členských států a Společenství (na základě
článku 99 Smlouvy o ES)**

Oddíl A – Makroekonomické politiky pro růst a zaměstnanost⁸

A.1 Makroekonomické politiky vytvářející podmínky pro větší růst a vyšší zaměstnanost

Zajištění ekonomické stability za účelem zvýšení zaměstnanosti a růstového potenciálu

Zdravé makroekonomické politiky jsou velmi důležitým faktorem podpory dobře vyváženého ekonomického rozvoje a plného využití současného růstového potenciálu. Rovněž jsou nezbytné pro zavedení rámcových podmínek, které podpoří přiměřené úrovně úspor a investic a posílí orientaci investic na znalosti a inovace a navedou ekonomiku na cestu k udržitelnému, vyššímu a neinflačnímu růstu a k vyšší zaměstnanosti. Aby mohli firmy i jednotlivci plánovat svou budoucnost, musejí mít důvěru v to, že bude zachována cenová stabilita a že směnné kurzy a dlouhodobé úroky budou rozumně stabilní.

Měnové politiky mohou k dosažení tohoto cíle přispět zajištěním cenové stability, a pokud je tato již zajištěna, mohou podporovat ostatní obecné hospodářské politiky. V některých členských státech budou měnové politiky muset umožnit další pokles dlouhodobých úrokových mír a zavedení systému směnných kurzů, který se zaměří na dosažení udržitelné reálné a nominální konvergence. Tyto snahy může posílit případná účast v evropském mechanismu směnných kurzů (ERM II). Jedním z dalších úkolů makroekonomické politiky v některých těchto členských státech je udržet poměrně vysoké schodky běžného účtu v rozmezí, které umožňuje zabezpečit zdravé zahraniční financování. V tomto ohledu bude ke snížení stávajících schodků běžného účtu nezbytná rozpočtová zdrženlivost, protože po dokončení privatizačního procesu může být financování těchto schodků obtížnější.

Díky ozdravení rozpočtu budou moci automatické rozpočtové stabilizátory plně a symetricky působit s cílem zajistit stabilizaci produkce při vyšším a udržitelném rozvoji. Úkolem členských států, které již zdravého stavu rozpočtu dosáhly, je tento stav zachovat bez použití jednorázových a přechodných opatření. Ostatní členské státy musejí přijmout nezbytná opatření zaručující dosažení střednědobých rozpočtových cílů, a to zejména v případě, že dochází ke zlepšování hospodářských podmínek, musejí se vyhybat procyklickým politikám a dostat se do pozice, která poskytne dostatečný prostor pro plné působení automatických stabilizátorů dříve, než dojde k dalšímu ekonomickému poklesu. Ačkoli se střednědobé rozpočtové cíle jednotlivých členských států liší v závislosti na stávající míře zadlužení a růstového potenciálu, zůstávají dostatečně pod referenční hodnotou, která je 3 % HDP.

⁸ Při provádění výše uvedených hlavních směrů politiky by členské státy měly mít na paměti, že doporučení určená jednotlivým zemím a vydaná v rámci doporučení Rady ze dne 26. června 2003 o hlavních směrech hospodářské politiky členských států a Společenství (pro období 2003–2005), které bylo doplněno a aktualizováno doporučením Rady ze dne 5. července 2004 o aktualizaci těchto hlavních směrů za rok 2004, nadále představují platný referenční rámec.

Hlavní směr. *S cílem zajistit ekonomickou stabilitu* by členské státy měly v dosahování svých střednědobých rozpočtových cílů pokračovat během celého ekonomického cyklu, a dokud tento cíl dosud nebude splněn, měly by přijmout veškerá nezbytná nápravná opatření v souladu s Paktem o stabilitě a růstu. S výhradou této povinnosti by se členské státy měly vyhnout procyklickým fiskálním politikám. Členské státy, v nichž není pravděpodobná udržitelnost stávajících schodků běžného účtu, by se o nápravu těchto schodků měly snažit prostřednictvím strukturálních reforem, které oživí vnější konkurenceschopnost, a též by k jejich nápravě měly přispívat pomocí fiskálních politik. (Integrovaný hlavní směr č. 1).

Zabezpečení dlouhodobé ekonomické udržitelnosti s ohledem na stárnutí evropské populace

Stárnutí evropské populace představuje pro dlouhodobou udržitelnost hospodářství Evropské unie (EU) značné nebezpečí. Podle posledních odhadů bude do roku 2050 počet obyvatelstva EU v produktivním věku (15–64) o 18 % nižší než v roce 2000 a počet obyvatel nad 65 let se zvýší o 60 %. To znamená nejen vyšší míru závislosti, ale také se tím rozumí, že nebudou-li nyní učiněna opatření k zabezpečení dlouhodobé udržitelnosti hospodářství EU, zvýší se zadlužení a reálné úrokové sazby a sníží se potenciální produkce.

Členské státy mohou hospodářským důsledkům stárnutí čelit rychlejším tempem snižování svého zadlužení a přijetím opatření ke zvýšení míry zaměstnanosti a nabídky pracovních míst, která by kompenzovala dopad budoucího snížení počtu osob v produktivním věku. Rovněž je třeba modernizovat systémy sociální ochrany tak, aby se zajistilo jejich dostatečné financování a zároveň i to, že splní své cíle týkající se přístupnosti a přiměřenosti i přes vyšší míru závislosti a rostoucí potřeby v souvislosti se zvyšováním počtu starších osob. Lepšími vzájemnými vztahy mezi systémy sociální ochrany a trhy práce lze zejména odstranit deformace, které ovlivňují rozhodnutí o odchodu do důchodu, a podpořit prodloužení pracovního života s ohledem na vyšší pravděpodobnou délku života.

Hlavní směr. *S cílem zabezpečit ekonomickou udržitelnost* by členské státy s ohledem na očekávané náklady v souvislosti se stárnutím obyvatelstva měly zajistit dostatečné tempo snižování veřejného zadlužení, v důsledku kterého by se posílily veřejné finance, zajistit reformu důchodového systému i systému zdravotní péče a jejich dostatečné financování a zároveň i sociální přiměřenost a přístupnost a přijmout opatření ke zvýšení míry zaměstnanosti a nabídky pracovní síly. (Integrovaný hlavní směr č. 2). *Viz též integrovaný hlavní směr „podporovat celoživotní přístup k práci“ (č. 17).*

Podpora efektivního přidělování prostředků a soudržnosti makroekonomických a strukturálních politik

Potřebujeme kvalitní daňové systémy i systémy výdajů, které podpoří efektivní přidělování prostředků a prostřednictvím kterých se na růstu a zaměstnanosti bude moci plně podílet veřejný sektor, aniž by tím byly ohroženy cíle ekonomické stability a udržitelnosti. Toho lze dosáhnout přesměrováním výdajů do kategorií podporujících růst, jakými je výzkum a vývoj, fyzická infrastruktura, lidský kapitál a znalosti. Na kontrole dalších kategorií výdajů se mohou členské státy podílet uplatňováním výdajových pravidel a výkonového rozpočtování

a zavedením mechanismů, které zajistí kvalitu jednotlivých reformních opatření a komplexních reformních balíčků. Hlavní prioritou hospodářství EU je zajistit, aby daňové systémy a jejich vzájemné vztahy se systémy dávek podporovaly zvyšování růstového potenciálu prostřednictvím větší zaměstnanosti a vyšších investic.

Hlavní směr. *S cílem podpořit efektivní přidělování prostředků* by členské státy bez ohledu na hlavní směry ekonomické udržitelnosti měly část veřejných výdajů směřovat do kategorií podporujících růst, změnit daňové systémy tak, aby tyto systémy posilovaly růstový potenciál, a měly by zajistit, aby byly zavedeny mechanismy hodnocení vztahů mezi veřejnými výdaji a dosahováním cílů politik, a zajistit celkovou soudržnost reformních balíčků. (Integrovaný hlavní směr č. 3).

Úkolem zdravých makroekonomických politik je zajistit podmínky podporující vytváření pracovních míst a růst. V konečném důsledku jsou však efektivní trhy a dobře cílené veřejné intervence, jež jsou určující pro udržitelný růst produkce a prosperity, podporovány strukturálními reformami. Nedokáží-li strukturální politiky zajistit vyšší růst, naruší se makroekonomická stabilita – např. prostřednictvím rozpočtových schodků, přetrvávajících inflačních tlaků a nedostatečnou schopností přizpůsobit se dočasným či trvalým ekonomickým šokům. Hlavním cílem komplexní ekonomické strategie členských států je zajistit, aby měly členské státy ucelený soubor strukturálních politik podporujících makroekonomický rámec a naopak. Výsledkem reform tržů musí být zejména zlepšení celkové přizpůsobivosti ekonomik a jejich schopnosti reagovat na změny cyklických ekonomických podmínek a na dlouhodobé tendence, jakými je globalizace a technologie.

Hlavní směr. *S cílem podpořit větší soudržnost mezi makroekonomickými a strukturálními politikami* by členské státy měly uskutečňovat reformy, které posilují makroekonomický rámec zvyšováním flexibility, mobility a schopnosti přizpůsobit se globalizaci, technologickému pokroku a cyklickým změnám. (Integrovaný hlavní směr č. 4). *Viz též integrovaný hlavní směr „podporovat kombinování flexibility a jistoty pracovních míst a zmírnit segmentaci trhu práce“ (č. 20).*

Zajistit, aby vývoj mezd přispíval k makroekonomické stabilitě a byl doplňkem ke strukturálním reformám

Vývoj mezd může ke stabilizaci makroekonomických podmínek a ke správné kombinaci politik podporujících zaměstnanost přispět pod podmínkou, že vzestup reálných mezd odpovídá základní úrovni střednědobého růstu produktivity a že je v souladu s mírou ziskovosti, jež umožňuje investice podporující produktivitu, kapacitu a zaměstnanost. K tomu je třeba, aby dočasné faktory, jakými je zvýšení produktivity způsobené periodickým vzestupem či jednorázovými nárůsty celkové míry inflace, neměly za následek neudržitelnou tendenci růstu mezd a aby vývoj mezd odrážel podmínky místního trhu práce.

Vzhledem k trvale se zvyšujícím cenám ropy a surovin je nutné věnovat zvláštní pozornost dopadu vyrovnávání mezd a navyšování nákladů práce na cenovou konkurenceschopnost. Prostřednictvím makroekonomického dialogu se lze na úrovni EU zasadit o podporu trvalého dialogu a výměny informací mezi měnovými a daňovými orgány a sociálním partnery.

Hlavní směr. *S cílem zajistit, aby vývoj mezd přispíval k makroekonomické stabilitě a růstu, a zvýšit přizpůsobivost by členské státy měly podporovat růst nominálních mezd a nákladů práce v souladu s cenovou stabilitou a vývojem produktivity ve střednědobém horizontu a též s ohledem na rozdíly mezi kvalifikacemi a podmínkami místních trhů práce. (Integrovaný hlavní směr č. 5). Viz též integrovaný hlavní směr „zajistit, aby se mzdy a ostatní náklady práce vyvíjely příznivě pro zaměstnanost“ (č. 21).*

A.2 Zajištění dynamické a dobře fungující eurozóny

Vzhledem k nedávnému oslabení ekonomické výkonnosti eurozóny a jejímu nízkému růstovému potenciálu, který podle odhadů Komise činí přibližně 2 %, je potřeba většího růstu a vyšší zaměstnanosti obzvláště naléhavá. V eurozóně došlo ke značnému utlumení domácí poptávky a jak soukromá spotřeba, tak investice se v roce 2004 pohybovaly značně pod úrovní, které dosáhla celá EU-25. Útlum soukromé spotřeby má patrně původ v pokračujících obavách ohledně perspektiv zaměstnanosti (míra nezaměstnanosti je neustále přibližně 9 %), obecné udržitelnosti důchodových systémů a veřejných financí a střednědobého vývoje příjmu.

Úkolem eurozóny je využít stávající růstový potenciál a zajistit jeho další postupné zvyšování. Toho lze nejlépe dosáhnout pomocí makroekonomických politik orientovaných na růst a stabilitu a komplexních strukturálních reforem. Tyto nástroje jsou pro členské státy v eurozóně velmi důležité, protože značným způsobem ovlivňují jejich schopnost přiměřeně se přizpůsobovat šokům s asymetrickým dopadem, a tudíž mají vliv i na ekonomickou odolnost eurozóny jako celku. Ekonomická výkonnost jednotlivých členských států eurozóny a politiky, které tyto státy vedou, kromě toho mají vliv na tzv. společné zboží, jakým je například směnný kurz eura, úrokové sazby a cenová stabilita. S ohledem na tyto skutečnosti je třeba v eurozóně posílit koordinaci makroekonomických a strukturálních politik.

Ve snaze o ochranu tohoto společného zboží klade Hospodářská a měnová unie (HMU) velký důraz na zajišťování rozpočtové kázně. Vzhledem k neexistujícím národním politikám v oblasti úroků a směnných kurzů je čím dál důležitější, aby členské státy zajistily a zachovaly zdravý stav rozpočtu, který jim poskytne dostatečné rozpočtové rozpětí, jež zmírní dopad cyklických kolísání či ekonomických šoků s asymetrickým dopadem.

Strukturální politiky, které podporují plynulé přizpůsobování cen a mezd, jsou důležitým faktorem, v důsledku kterého jsou členské státy eurozóny schopny rychle se přizpůsobovat šokům (například šoku, jaký představuje současný vývoj ceny ropy) a který pomáhá při snižování bezdůvodných rozdílů v inflaci mezi jednotlivými členskými státy. V tomto ohledu jsou velmi důležité politiky, které prostřednictvím podpory větší účasti na trhu práce, profesní a geografické mobility a stanovením výše mezd a pomocí reforem, jež zvyšují flexibilitu výrobního trhu, zvyšují reakceschopnost trhů práce.

Ve snaze přispět k mezinárodní ekonomické stabilitě a zajistit lepší zastoupení svých hospodářských zájmů se musí eurozóna plně podílet na mezinárodní spolupráci v oblasti měnových a hospodářských politik. Ačkoli vytvořením stabilního předsednictví euroskupiny

se usnadní koordinace pozic jednotlivých členů eurozóny, zastupování eurozóny na mezinárodní scéně je stále roztržité a neúplné, což eurozóně brání zaujmout odpovídající vedoucí úlohu při rozvoji světové ekonomické scény.

Hlavní směr. *S cílem přispět k dynamickému a řádnému fungování HMU* musí členské státy eurozóny věnovat zvláštní pozornost rozpočtové kázni. Státy, které dosud nedosáhly střednědobého rozpočtového cíle, by se v této souvislosti měly snažit, aby se jejich cyklicky očištěné rozpočtové schodky bez jednorázových nebo jiných přechodných opatření zlepšovaly ročně minimálně o 0,5 % HDP, a zároveň by měly usilovat i jejich další zlepšení v době prosperity; měly by pokračovat ve strukturálních reformách, jež zlepší konkurenceschopnost eurozóny a její ekonomickou přizpůsobivost asymetrickým šokům; dále by měly zajistit, aby vliv eurozóny na světové ekonomické scéně odpovídal její ekonomické váze. (Integrovaný hlavní směr č. 6).

Oddíl B – Mikroekonomické reformy směřující ke zvýšení růstového potenciálu Evropy

Pro zvýšení růstového potenciálu EU jsou důležité strukturální reformy, protože zvyšují efektivitu a přizpůsobivost evropské ekonomiky. Pro dosažení maximální součinnosti je nejvhodnější tyto reformy realizovat komplexně a koordinovaně.

Ke zvýšení růstového potenciálu Evropy je třeba, aby byl dosažen pokrok jak při vytváření pracovních míst, tak i v otázce růstu produktivity. Od poloviny devadesátých let minulého století se růst produktivity v EU výrazně zpomaluje. Zvrácení tohoto trendu je hlavní výzvou, která před Unií stojí v oblasti konkurenceschopnosti, a to zejména s ohledem na stárnutí populace. Odhaduje se, že vlastní stárnutí populace sníží stávající míru růstového potenciálu téměř o polovinu. Pro zachování životní úrovně a její budoucí zvýšení je tedy nezbytné urychlit růst produktivity.

Růst produktivity podporují investice a inovace. Učinit z Evropy místo přitažlivější pro investice a povzbudit investice do znalostí a inovací jsou tedy klíčovými prvky lisabonského akčního programu, který byl schválen na jarním zasedání Evropské rady v roce 2005. Proto se budou národní a regionální programy podporované ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti v souladu s lisabonskými cíli čím dál více zaměřovat na investice do těchto oblastí.

B.1 Evropa přitažlivější pro investory i pracovníky

Přitažlivost Evropské unie pro investice závisí mimo jiné na velikost a otevřenosti jejích trhů, na jejím právním prostředí a kvalitě její infrastruktury. Díky vyšším investicím bude Evropa více produkovat, protože míra produktivity práce je závislá na investicích do fyzického a lidského kapitálu i do znalostí a infrastruktury.

Rozšíření a prohloubení vnitřního trhu

Klíčovým předpokladem konkurenceschopnosti evropských producentů na světových trzích je jejich schopnost soutěžit a přežít na vnitřním trhu. Plně integrovaný vnitřní trh by EU rovněž učinil atraktivnější pro zahraniční investory. Zatímco vnitřní trh se zbožím je poměrně dobře integrovaný, trhy se službami zůstávají podle práva či podle skutečnosti dosti roztržité. Zejména to platí o trzích s energiemi a dopravou a s regulovanými profesemi. Za účelem podpory růstu a zaměstnanosti a posílení konkurenceschopnosti musí být vnitřní trh se službami plně funkční a musí respektovat evropský sociální model. Značného zefektivnění by se rovněž dosáhlo odstraněním daňových překážek, jež brání přeshraničním aktivitám, a ostatních skutečností bránících mobilitě pracovníků. Produkce a zaměstnanost by se též zvýšila plnou integrací finančních trhů, protože by bylo možné účinněji rozdělovat kapitál a vytvářet lepší podmínky pro financování podniků.

Ačkoli jsou potenciální výhody jednotného evropského trhu obecně známy, zůstává počet transponovaných směrnic týkajících se vnitřního trhu neuspokojivě nízký. Směrnice rovněž často nejsou prováděny nebo používány správně, což dokazuje vysoký počet řízení pro porušení práva, které Komise zahájila. Členské státy musejí aktivněji spolupracovat mezi sebou i s Komisí, aby jejich občané i podniky mohli plně využít výhod, které jim právní předpisy upravující vnitřní trh poskytují. Značný prostor pro zlepšení je například v oblasti

postupů při zadávání veřejných zakázek. Tato zlepšení by se projevila zvýšením podílu veřejně inzerovaných zakázek. Otevřenější veřejné zakázky by pro členské státy představovaly též značné rozpočtové úspory.

Hlavní směr. *S cílem rozšířit a prohloubit vnitřní trh* by členské státy měly urychlit transpozici směrnic týkajících se vnitřního trhu, upřednostňovat přísnější a lepší prosazování právních předpisů upravujících vnitřní trh, urychlit proces integrace finančního trhu, odstranit daňové překážky přeshraničních činností a účinně uplatňovat pravidla EU týkající se veřejných zakázek. (Integrovaný hlavní směr č. 7).

Zajištění otevřeného a konkurenčního prostředí na trzích v Evropě i mimo ni

Otevřené a konkurenceschopné trhy přispívají k efektivnějšímu využívání prostředků, vedou k lepší organizaci práce v podnicích a mohou stimulovat inovace. Politika hospodářské soutěže se významně podílí na zajišťování rovných podmínek pro společnosti v EU a rovněž se může prostřednictvím rozsáhlejšího rámce právních předpisů v oblasti trhů podílet na vytváření podmínek, díky kterým si společnosti budou moci efektivněji konkurovat. Většího otevření evropských trhů hospodářské soutěži lze dosáhnout snížením celkové výše státní podpory a zohledněním skutečných nedostatků trhu. V rámci této změny musí být nově přeorganizovány i ostatní státní podpory ve prospěch horizontálních cílů, jakými jsou výzkum a inovace a optimalizace lidského kapitálu.

Strukturální reformy, které usnadňují přístup na trh, jsou velmi účinným nástrojem na podporu hospodářské soutěže. Tyto reformy budou obzvláště důležité na trzích, ve kterých nebyla hospodářská soutěž umožněna z důvodů protisoutěžního jednání a kvůli nadměrné regulaci (povolení, licence, požadování minimálního kapitálu, právní překážky, otevírací doby obchodů, regulované ceny, omezení doby prodeje atd.). Rada již vyzvala členské státy, aby za účelem odstranění překážek trhu a otevření vnitřního trhu hospodářské soutěži prověřily slučitelnost stávajících vnitrostátních právních předpisů s pravidly EU.

Provádění již dojednaných opatření týkajících se otevření síťových odvětví hospodářské soutěži by mělo pomoci celkově snížit ceny, zajistit větší nabídku a zároveň dodávky služeb obecného hospodářského zájmu pro všechny občany. Na liberalizovaných trzích, na kterých je stále vysoký podíl monopolních subjektů, by měly dostatečnou hospodářskou soutěž zajistit orgány pro hospodářskou soutěž a regulaci.

Ke zlepšení podmínek přístupu na trh pro společnosti EU je důležitý společný postup při jednání se třetími zeměmi. Úspěšným uzavřením ambiciózní dohody v rámci kola jednání z Dohy by se měly světové trhy otevřít obchodu a investicím, což by přispělo ke zvýšení růstového potenciálu.

Hlavní směr. *S cílem zajistit otevřené a konkurenceschopné trhy* by členské státy měly upřednostňovat odstraňování právních a jiných překážek, které v klíčových oblastech brání hospodářské soutěži; účinnější prosazování politiky hospodářské soutěže; selektivní analýzu trhu prováděnou orgány pro hospodářskou soutěž a regulaci za účelem určení a odstranění překážek bránících hospodářské soutěži a vstupu na trh; snížení státní podpory, která narušuje hospodářskou soutěž; přeorganizování podpory ve prospěch některých horizontálních cílů, jakými jsou výzkum a inovace a optimalizace lidského kapitálu. Členské státy by rovněž měly plně uplatňovat opatření, která již byla dojednána za účelem otevření síťových odvětví hospodářské soutěži a která umožní účinnou hospodářskou soutěž

evropských integrovaných trhů a současně zajistí dostatečné dodávky vysoce kvalitních služeb obecného hospodářského zájmu. (Integrovaný hlavní směr č. 8).

Zlepšování evropských a vnitrostátních právních předpisů

Pro vytvoření méně nákladného prostředí umožňujícího provádění obchodních transakcí jsou důležité právní předpisy upravující trh. Tyto právní předpisy mohou rovněž pomáhat při nápravě chyb trhu nebo při zajišťování ochrany účastníků trhu. Jejich kumulativní dopad však může způsobit značné ekonomické náklady. Proto je důležité, aby byly právní předpisy kvalitní a přiměřené.

Členské státy by při přípravě nebo přezkumu právních předpisů měly systematicky hodnotit náklady a přínosy svých legislativních iniciativ. To znamená konzultovat příslušné zúčastněné strany a poskytnout jim dostatečný čas na vyjádření. Členské státy byly vyzvány, aby rozvíjely národní agendy pro zlepšování právních předpisů a aby o nich podávaly zprávy ve svých národních lisabonských programech.

V rámci iniciativy Komise na zlepšení právních předpisů jsou pečlivě hodnoceny ekonomické a sociální dopady i dopady na životní prostředí s cílem vymezit případné kompromisy a vzájemné vztahy mezi různými politickými cíli. U stávajících právních předpisů se kromě toho zkoumá, zda by je bylo možné zjednodušit, a hodnotí se jejich dopad na konkurenceschopnost. Dále se rozvíjí společný přístup ke stanovování administrativních nákladů nových a stávajících právních předpisů.

Značného zlepšení právního prostředí lze proto dosáhnout snížením nákladů (včetně administrativních), které v souvislosti s právními předpisy vznikají. To je obzvláště důležité pro malé a střední podniky, jež mají obvykle pouze omezené prostředky pro vyřizování administrativy, kterou jim ukládají jak vnitrostátní právní předpisy, tak předpisy Společenství.

Hlavní směr. S cílem vytvořit příznivější podnikatelské prostředí by členské státy měly zlepšovat kvalitu svých právních předpisů prostřednictvím systematického a pečlivého hodnocení jejich ekonomického a sociálního dopadu i dopadu na životní prostředí, při kterém zohlední i administrativní náklady těchto předpisů. Kromě toho by členské státy obecně u svých iniciativ v oblasti právních předpisů měly rozsáhle konzultovat náklady a přínosy, zejména pokud se jedná o kompromisy mezi různými politickými cíli. (Integrovaný hlavní směr č. 9).

Evropa musí více napomáhat rozvoji svého podnikatelského ducha a potřebuje více firem, které budou ochotny zabývat se kreativními a inovačními projekty. Výuka o podnikání by měla být zahrnuta do všech forem vzdělávání a odborné přípravy a měla by být zajištěna odpovídající kvalifikace. Za tímto účelem je třeba podporovat partnerství se společnostmi. Zakládání podniků a jejich rozvíjení lze rovněž podněcovat zlepšením přístupu k finančním prostředkům, úpravou daňových systémů zohledňujících úspěšnost a poskytováním služeb podporujících podnikání, zejména mladým podnikatelům. Zvláštní důraz by měl být kladen na usnadnění převodu vlastnických práv, změnu úpadkového práva a zlepšování záchranných a restrukturalizačních postupů.

Hlavní směr. S cílem propagovat podnikatelskou kulturu a vytvořit prostředí podporující malé a střední podniky by členské státy měly zlepšit dostupnost finančních prostředků, upravit daňové systémy, posilovat inovační potenciál malých a středních podniků a poskytovat příslušné informace a podpůrné služby, které by podněcovaly zakládání nových podniků a jejich rozvíjení v souladu s chartou malých a středních podniků. Dále by členské státy měly podporovat vzdělávání a odbornou přípravu v otázkách podnikání (křížový odkaz na příslušný hlavní směr zaměstnanosti). Členské státy by rovněž měly usnadnit převod vlastnických práv, změnit své úpadkové právo a zlepšit své záchranné a restrukturalizační postupy. (Integrovaný hlavní směr č. 10).

Rozšíření a zlepšení evropské infrastruktury

Moderní infrastruktura představuje důležitý faktor, který ovlivňuje atraktivitu jednotlivých míst. Infrastruktura usnadňuje mobilitu osob, zboží a služeb po celé Unii. Moderní infrastruktury v oblasti dopravy, energií a elektronických komunikací jsou podmínkou, bez níž nebudeme moci využít výhod nově oživené lisabonské strategie. Díky snížení nákladů na dopravu a rozšíření trhů mohou vzájemně propojené a interoperabilní transevropské sítě napomoci rozvoji mezinárodního obchodu a zvýšit dynamiku vnitřního trhu. Probíhající liberalizace evropských síťových odvětví povzbuzuje hospodářskou soutěž a zvyšuje efektivitu v těchto odvětvích.

Pokud jde o budoucí investice do evropské infrastruktury, je za prioritní třeba považovat realizaci 30 hlavních projektů v oblasti dopravy, které v rámci hlavních směrů týkajících se evropských dopravních sítí (TEN) určily Evropský parlament a Rada, jakož i provádění tzv. „quick-start“ přeshraničních projektů týkajících se dopravních, energetických a širokopásmových komunikací, která byly dohodnuty v rámci evropské iniciativy pro růst. Rovněž je třeba odstranit nedostatky v infrastruktuře jednotlivých zemí. K efektivnímu využívání infrastruktur a udržitelné rovnováze dopravních prostředků mohou přispět odpovídající systémy stanovování cen za používání infrastruktur.

Hlavní směr. S cílem rozšířit a zlepšit evropskou infrastrukturu a dokončit schválené prioritní přeshraniční projekty, jejichž hlavním cílem je dosáhnout větší integrace národních trhů v rozšířené EU, by členské státy měly rozvíjet odpovídající infrastruktury v oblasti dopravy, energií nebo informačních a komunikačních technologií, zejména v přeshraničních úsecích, protože se jedná o hlavní podmínku úspěšného otevření síťových odvětví hospodářské soutěži. Kromě toho by měly zavést odpovídající systémy stanovování cen za používání infrastruktur, v důsledku kterých by došlo k internalizaci nákladů na životní prostředí a které by zajistily efektivní využívání infrastruktur a udržitelnou rovnováhu dopravních prostředků. (Integrovaný hlavní směr č. 11).

B.2 Znalosti a inovace: cesta k růstu

Znalosti nabyté prostřednictvím investic do výzkumu a vývoje, inovací a vzdělání jsou hlavní hnací silou dlouhodobého růstu. Politiky zaměřené na zvyšování investic do znalostí a na posilování inovační schopnosti ekonomiky EU jsou ústředním prvkem lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost.

Zvýšení a zlepšení investic do výzkumu a vývoje

Výzkum a vývoj ovlivňuje ekonomický růst různými způsoby: zaprvé může přispívat k vytváření nových trhů nebo výrobních procesů; zadruhé může vést k dalšímu zlepšení již existujících výrobků a výrobních procesů; zatřetí zvyšuje schopnost země osvojit si nové technologie.

EU v současné době věnuje na výzkum a vývoj přibližně 2 % svého HDP (v jednotlivých členských státech je to však v rozmezí od 0,5 % do 4 % HDP), tedy pouze o něco více než při zahájení lisabonské strategie. Navíc přibližně jen zhruba 55 % výdajů Evropské unie na výzkum financuje průmysl. Plnění společného cíle EU, kterým jsou investice ve výši 3 % HDP, musí proto postupovat rychleji, přičemž dvě třetiny všech investic by měly pocházet ze soukromého sektoru. Členské státy byly vyzvány, aby podaly zprávy o svých plánovaných výdajích na výzkum a vývoj v letech 2008 a 2010 a opatřeních k jejich dosažení v rámci národních lisabonských programů. Hlavním úkolem je zavést rámcové podmínky, nástroje a pobídky, který by podpořily investice společností do výzkumu. Je třeba zefektivnit veřejné výdaje na výzkum a zlepšit vztahy mezi veřejným výzkumem a soukromým sektorem. Je třeba posílit špičková střediska a síť a lépe využívat mechanismy veřejné podpory, včetně daňových opatření na podporu soukromého výzkumu a vývoje. Rovněž je důležité zajistit, aby podniky působily v prostředí hospodářské soutěže, protože hospodářská soutěž značným způsobem podněcuje soukromé investice do inovací. Dále je třeba vynaložit značné úsilí ke zvýšení počtu a kvality aktivních výzkumných pracovníků v Evropě, což zejména znamená zvýšit zájem o studium vědeckých, technických a inženýrských oborů a podporovat profesní rozvoj a nadnárodní a meziodvětvovou mobilitu výzkumných pracovníků.

Hlavní směr. S cílem zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a vývoje by členské státy měly nadále zlepšovat kombinaci opatření na podporu výzkumu a vývoje: prostřednictvím lepších rámcových podmínek a zajištěním, aby společnosti podnikaly v prostředí s dostatečnou hospodářskou soutěží; vyššími a efektivnějšími veřejnými výdaji na výzkum a vývoj; podporováním špičkových středisek; lepším využíváním podpůrných mechanismů, jakými jsou daňová opatření podporující soukromý výzkum a vývoj; zajištěním dostatečného počtu kvalifikovaných výzkumných pracovníků, zejména získáním většího počtu studentů pro vědecké, technické a inženýrské obory a zlepšováním možností profesního postupu a podporováním nadnárodní a meziodvětvové mobility výzkumných pracovníků. (Integrovaný hlavní směr č. 12). *Viz též integrovaný hlavní směr „zvýšit a zkvalitnit investice do lidského kapitálu“ (č. 22).*

Usnadnění inovací, zavádění informačních a komunikačních technologií a udržitelného využívání zdrojů

Dynamika evropské ekonomiky je velmi závislá na její inovační schopnosti. Je třeba vytvořit rámcové ekonomické podmínky podporující inovace. Tím se rozumí dobře fungující finanční a výrobní trhy a jasně definovaná a dostupná práva duševního vlastnictví. Nejčastěji zavádějí inovace na trhu nové podniky, pro které může být velkým problémem získání finančních prostředků. Inovační aktivity by se tedy měly stimulovat prostřednictvím opatření na podporu zakládání a růstu inovačních podniků a zároveň zlepšováním dostupnosti finančních prostředků. Šíření technologií lze napomáhat rozvojem inovačních středisek a sítí a též inovačními podpůrnými službami zaměřenými na malé a střední podniky. Pro zaostávající země a regiony je obzvláště přínosné předávání znalostí prostřednictvím

mobility výzkumných pracovníků, přímých zahraničních investic nebo prostřednictvím dovážení technologie.

Až dosud nebyla EU schopna plně využít vyšší produkce a většího využívání informačních a komunikačních technologií. To poukazuje na stále nízké investice do informačních a komunikačních technologií, institucionální omezení a organizační problémy v souvislosti se zaváděním informačních a komunikačních technologií. Technologické inovace jsou závislé na ekonomickém prostředí podporujícím růst. Zavádění informačních a komunikačních technologií je podmíněno zejména pružnou organizací práce a pružnými výrobními trhy.

Hlavní směr. *S cílem usnadnit inovace a zavádění informačních a komunikačních technologií* by se členské státy měly zaměřit na zlepšování služeb podporujících inovace, zejména pokud jde o převody technologií, na vytváření inovačních středisek a sítí spojujících univerzity a podniky, podporu předávání znalostí prostřednictvím přímých zahraničních investic, zlepšování dostupnosti finančních prostředků a na zajištění dostupných a jasně definovaných práv duševního vlastnictví. Měly by usnadnit zavádění informačních a komunikačních technologií a související změny organizace práce v hospodářství. (Integrovaný hlavní směr č. 13).

Dlouhodobý úspěch Unie závisí rovněž na její schopnosti vyřešit řadu problémů týkajících se zdrojů a životního prostředí. Nebudeme-li na tyto problémy nyní brát ohled, mohly by stát brzdou budoucího růstu. Nedávný vývoj cen ropy a jeho perspektivy v této souvislosti vyzdvihují naléhavost otázky energetické účinnosti. Nebudou-li tyto problémy vyřešeny neprodleně, bude se ekonomická nákladnost opatření k jejich nápravě zvyšovat. Rozumí se tím například opatření s cílem vyřešit problémy s klimatickými změnami, racionálněji využívat zdroje a zastavit ztrátu biologické rozmanitosti. V této souvislosti je důležité využívat tržní nástroje tak, aby ceny lépe odrážely škody na životním prostředí a sociální náklady. Rozvojem a využíváním technologií šetrných k životnímu prostředí a zahrnutím ekologických aspektů do veřejných zakázek lze zlepšit inovační výkonnost a zvýšit podíl na vývoji dotyčných odvětví. Společnosti v EU patří například mezi světové špičky ve vývoji nových technologií v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Zejména v souvislosti s přetrvávajícím se zvyšováním cen energií a s kumulací hrozeb pro životní prostředí je třeba podporovat opatření ke zlepšení energetické účinnosti, která budou přínosná jak pro udržitelný rozvoj, tak pro konkurenceschopnost.

Hlavní směr. *S cílem povzbuzovat udržitelné využívání zdrojů a podporovat vzájemné působení mezi ochranou životního prostředí a růstem* by členské státy měly upřednostňovat internalizaci externích nákladů na životní prostředí; zvyšování energetické účinnosti a rozvoj a využívání technologií šetrných k životnímu prostředí. Realizace těchto priorit by měla probíhat v souladu se stávajícími evropskými závazky a s akcemi a nástroji navrženými v rámci akčního plánu pro environmentální technologie (ETAP) za použití tržních nástrojů, rizikových fondů a financování výzkumu a vývoje, ekologizace veřejných zakázek a prostřednictvím odstraňování subvencí škodících životnímu prostředí a jiných nástrojů. (Integrovaný hlavní směr č. 14).

Příspěvek k vytvoření silné evropské průmyslové základny

Nedávné zpomalení růstu produktivity EU částečně souvisí s obtížemi, se kterými se EU potýká při přeorientování své ekonomiky na novější odvětví, která vykazují vyšší růst produktivity. Aby Evropa své vedoucí postavení v oblasti ekonomiky a technologií posílila a udržela, musí zvýšit svou schopnost rozvíjet a nabízet na trhu nové technologie. S výjimkou programů, jako je Galileo nebo programy v oblasti leteckého průmyslu, nejsou vždy plně využívány synergie, jež jsou výsledkem společného řešení problémů, které vyvstávají v oblasti výzkumu, právních předpisů a financí, na evropské úrovni, protože jednotlivé členské státy z důvodu dosahu nebo rozsahu nemohou nedostatky trhu řešit samy. V důsledku toho není EU schopna svůj technologický potenciál plně využít. K tomu ji pomůže společné využívání evropských špičkových poznatků a rozvoj partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem, v rámci kterých plynou větší výhody veřejnému sektoru.

Hlavní směr: *S cílem přispět k vytvoření silné evropské průmyslové základny* by se členské státy měly zaměřit na vývoj nových technologií a trhů. To znamená, že by se zejména měly zavázat k zavádění a provádění společných evropských iniciativ v oblasti technologií a partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem, která pomohou při nápravě chyb trhu a při vytváření a rozvoji regionálních či místních seskupení. (Integrovaný hlavní směr č. 15).

Část 2

Hlavní směry zaměstnanosti (2005–2008)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

**o hlavních směrech politiky zaměstnanosti členských států
(na základě článku 128 Smlouvy o ES)**

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

o hlavních směrech politiky zaměstnanosti členských států

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 128 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise⁹,

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu¹⁰,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru¹¹,

s ohledem na stanovisko Výboru regionů¹²,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Článek 2 Smlouvy o Evropské unii stanoví, že posláním Unie je podporovat hospodářský a sociální rozvoj a vysokou úroveň zaměstnanosti. Článek 25 Smlouvy o založení Evropského společenství stanoví, že členské státy a Společenství pracují na rozvoji koordinované strategie zaměstnanosti a zejména na podpoře kvalifikace, vzdělání a přizpůsobivosti pracovníků a schopnosti trhů práce reagovat na hospodářské změny.
- (2) V roce 2000 zahájila Evropská rada na svém zasedání v Lisabonu strategii, která se zaměřuje na udržitelný hospodářský růst, zvýšení počtu a kvality pracovních míst a zlepšení sociální soudržnosti a která stanovuje dlouhodobé cíle v oblasti zaměstnanosti. Výsledky, které byly za pět let dosaženy, jsou smíšené.
- (3) Předložení integrovaného balíčku zahrnujícího hlavní směry zaměstnanosti i hlavní směry hospodářské politiky pomůže lisabonskou strategii přeorientovat na růst a zaměstnanost. Hlavní úlohu při provádění cílů lisabonské strategie týkajících se zaměstnanosti má evropská strategie zaměstnanosti.
- (4) V souladu se závěry jarního zasedání Evropské rady, které proběhlo ve dnech 22. a 23. března 2005, musejí mít cíle týkající se plné zaměstnanosti, kvality pracovních míst, produktivity práce a sociální soudržnosti jasné priority – přilákat

⁹ Úř. věst. C ..., ..., s. ...

¹⁰ Úř. věst. C ..., ..., s. ...

¹¹ Úř. věst. C ..., ..., s. ...

¹² Úř. věst. C ..., ..., s. ...

více lidí do zaměstnání, udržet je zde a modernizovat systémy sociální ochrany, zvýšit přizpůsobivost pracovníků a podniků a pružnost trhů práce a zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a kvalifikace.

- (5) Hlavní směry zaměstnanosti by se měly každé tři roky komplexně zrevidovat, avšak v přechodném období do roku 2008 by jejich aktualizace měla být přísně omezena.
- (6) Doporučení týkající se zaměstnanosti, která přijala Rada dne 14. října 2004¹³, jsou nadále platným referenčním dokumentem,

ROZHODLA TAKTO:

Článek 1

Hlavní směry politik zaměstnanosti členských států se přijímají ve znění uvedeném v příloze.

Článek 2

Členské státy zohlední ve svých politikách zaměstnanosti všechny aspekty hlavních směrů a podají o nich zprávu v každoročně předkládaných lisabonských národních programech.

Article 3

Toto rozhodnutí je určeno členským státům.

V Bruselu dne [...].

Za Radu
předseda / předsedkyně

¹³ Úř. věst. L 326, 19.10.2004.

PŘÍLOHA

1 PŘILÁKAT VÍCE LIDÍ DO ZAMĚSTNÁNÍ, UDRŽET JE ZDE A MODERNIZOVAT SYSTÉMY SOCIÁLNÍ OCHRANY

Dosažení plné zaměstnanosti a snížení míry nezaměstnanosti a neaktivity prostřednictvím zvýšení nabídky pracovní síly a poptávky po ní je velmi důležité. K uskutečnění tohoto cíle je nutné zlepšit atraktivitu pracovních míst, kvalitu práce i růst produktivity práce a snížit podíl pracujících chudých skupin. Musí se plně využít součinnosti mezi kvalitou práce, produktivitou a zaměstnaností. Je třeba učinit různá opatření, která podpoří sociální začlenění, předejdou vylučování z trhu práce, podpoří zapojování znevýhodněných osob do pracovního procesu a která sníží regionální rozdíly v zaměstnanosti, nezaměstnanosti a produktivitě práce zejména v zaostávajících regionech. Chceme-li dosáhnout pokroku, musíme zajistit rovné příležitosti, bojovat proti diskriminaci a uplatňovat rovný přístup k mužům i ženám.

Hlavní směr. „vést politiky zaměstnanosti, jejichž cílem je dosažení plné zaměstnanosti, zlepšování kvality a produktivity práce a posilování sociální a územní soudržnosti“ – politiky by měly přispívat k tomu, aby celková míra zaměstnanosti v Evropské unii (EU) činila 70 %, aby bylo zaměstnáno alespoň 60 % žen a 50 % starších pracovníků (ve věku 55 až 64 let) a aby se snížila míra nezaměstnanosti a neaktivity. Členské státy by měly stanovit cílové míry zaměstnanosti pro léta 2008 a 2010. (Integrovaný hlavní směr č. 16).

Zvyšování úrovně zaměstnanosti představuje nejúčinnější způsob, jak dosáhnout hospodářského růstu a jak povzbudit ekonomiky podporující sociální začlenění a zároveň zajistit záchranné sítě pro ty, kteří nejsou schopni pracovat. S ohledem na očekávaný pokles obyvatelstva v produktivním věku je velmi důležité podporovat nový celoživotní přístup k práci a modernizaci systémů sociální ochrany, prostřednictvím které by se zajistila jejich přiměřenost, finanční udržitelnost a schopnost reagovat na měnící se potřeby společnosti. V rámci nového mezigeneračního přístupu by se měla zvláštní pozornost věnovat odstraňování přetrvávajících rozdílů v zaměstnanosti u mužů a žen a nízkým mírám zaměstnanosti u starších pracovníků a mladých lidí. Rovněž je nezbytné zabývat se nezaměstnaností mládeže, jejíž míra je v průměru dvakrát vyšší než celková míra nezaměstnanosti. Musejí být vytvořeny podmínky, které budou podporovat zvyšování zaměstnanosti bez ohledu na to, zda se jedná o první zaměstnání, návrat do práce po určitém přerušení či přání prodloužit si pracovní život. Důležitá je kvalita práce, která je dána platem a výhodami, pracovními podmínkami, jistotou práce, možnostmi celoživotního učení a perspektivou profesního postupu, jakož i podpora a podněty plynoucí ze systémů sociální ochrany. K celoživotnímu přístupu k práci by mělo přispět provádění evropského paktu mládeže.

Podporovat celoživotní přístup k práci. obnovením snahy o vybudování cest k zaměstnanosti pro mladé lidi a ke snížení nezaměstnanosti mládeže; rozhodnými opatřeními k odstranění rozdílů v zaměstnanosti, nezaměstnanosti a v platech mužů a žen; lepším souladem mezi pracovním a soukromým životem a zajištěním přístupných a dostupných zařízení péče o děti a jiných rodinných příslušníků; prostřednictvím moderních penzijních systémů a systémů zdravotní péče, zajištěním jejich přiměřenosti, finanční udržitelnosti a schopnosti reagovat na měnící se potřeby tak, aby tyto systémy podporovaly zaměstnanost a prodlužování pracovního života, podněcovaly k setrvání v práci a odrazovaly od předčasného odchodu do důchodu;

pomocí pracovních podmínek podporujících aktivní stárnutí (Integrovaný hlavní směr č. 17). Viz též integrovaný hlavní směr „zabezpečit ekonomickou udržitelnost“ (č. 2).

Za účelem zvýšení účasti na trhu práce a boje se sociálním vyloučením je důležité usnadnit přístup k práci uchazečům o zaměstnání, předcházet nezaměstnanosti a zajistit aby, osoby, které se stanou nezaměstnanými, byly nadále úzce napojeny na trh práce a aby se zvyšovaly možnosti jejich zaměstnatelnosti. K tomu je nutné odstraňovat překážky na trhu práce poskytováním pomoci při aktivním hledání práce, větším zpřístupněním odborné přípravy a jiných aktivních opatření trhu práce. Je třeba zajistit, aby se lidem vyplatilo pracovat, potírat nezaměstnanost, chudobu a neaktivitu. Zvláštní pozornost by se měla věnovat podpoře začleňování znevýhodněných osob na trh práce, rozšiřování sociálních služeb a sociální ekonomii. Rozdíly, které panují v míře nezaměstnanosti u znevýhodněných osob i mezi státními příslušníky třetích zemí a státními příslušníky EU, jsou stále příliš velké a měly by být v souladu s národními cíli podstatně zmenšeny. Obzvláště důležitý je boj s diskriminací, zpřístupnění práce postiženým osobám a začleňování přistěhovalců a menšin.

Hlavní směr. „zajistit trhy práce, které by podporovaly začleňování uchazečů o práci a znevýhodněných osob“: prostřednictvím aktivních a preventivních opatření na trhu práce, která by zahrnovala včasnou identifikaci potřeb, pomoc a vedení při hledání práce a odbornou přípravu v rámci individuálních akčních plánů, poskytování sociálních služeb, které jsou nezbytné pro účely podpory začleňování znevýhodněných osob na trh práce a pro přispívání k sociální a územní soudržnosti a potírání chudoby; průběžným přezkoumáváním daňových systémů a systémů dávek, včetně správy a podmíněnosti dávek, a snižováním horních hranic daňových sazeb tak, aby se lidem práce vyplatila a zajistila jim odpovídající úroveň sociální ochrany. (Integrovaný hlavní směr č. 18).

Aby si více lidí mohlo najít lepší zaměstnání, musí být rovněž posílena infrastruktura trhu práce na národní úrovni i na úrovni EU včetně sítě EURES tak, aby bylo možné lépe předvídat a řešit případné neshody. Mobilita pracovníků je v této souvislosti velmi důležitá a měla by být plně zajištěna. Rovněž je třeba plně zohlednit další nabídku pracovní síly v důsledku přistěhování státních příslušníků třetích zemí.

Hlavní směr. „zlepšit přizpůsobování se potřebám trhu“: modernizací a posilováním institucí na trhu práce, zejména služeb zaměstnanosti; větší transparentností pracovních příležitostí a možností vzdělávání na národní a evropské úrovni, která by usnadnila mobilitu v rámci Evropy; lepším předvídaním kvalifikačních požadavků, nedostatků a překážek na trhu práce; odpovídajícím řízením ekonomické migrace. (Integrovaný hlavní směr č. 19).

2 ZVÝŠIT PŘIZPŮSOBIVOST PRACOVNÍKŮ A PODNIKŮ A PRUŽNOST TRHŮ PRÁCE

Evropa musí zlepšit svou schopnost předvídat a aktivovat hospodářské a sociální změny a vyrovnávat se s nimi. To znamená, že náklady práce musejí příznivě podporovat zaměstnanost a že moderní formy organizace práce a dobře fungující trhy práce musejí umožňovat kombinování flexibility s jistotou pracovních míst v souladu s požadavky společností a pracovníků. Rovněž by se tak mělo předcházet segmentaci trhů práci a ke snížení nehlášené práce.

V dnešní čím dál více se globalizující ekonomice, pro kterou je charakteristické otevírání trhů a neustálé zavádění nových technologií, se podniky i pracovníci musejí vyrovnat s potřebou

a též i s příležitostmi přizpůsobit se. Ačkoli proces strukturálních změn růstu a zaměstnanosti celkově prospívá, je tento proces též příčinou transformací, které jsou pro některé pracovníky a podniky rušivé. Aby podniky dokázaly reagovat na náhlé změny poptávky po zboží a službách, aby se přizpůsobily novým technologiím, byly s to neustále inovovat, a tudíž i neustále konkurenceschopné, musejí být flexibilnější. Rovněž musejí reagovat na zvyšující se poptávku po kvalitních pracovních místech v souvislosti s osobními preferencemi pracovníků a změnami, kterými prochází rodina. Budou se muset vyrovnat se stárnoucí pracovní silou a menším počtem mladých nově nastupujících osob. Pracovní život je nyní komplexnější, protože rozvržení práce je různorodější a nepravidelnější, a pracovníci musejí během životního cyklu úspěšně zvládnout větší počet přechodů. S ohledem na rychle se měnící ekonomiky a s tím související restrukturalizace se pracovníci musejí vyrovnat s novými způsoby práce, které zahrnují větší využívání informačních a komunikačních technologií, se změnami svého profesního statusu a musejí být připraveni celoživotně se vzdělávat. Pro rozsáhlejší zpřístupnění pracovních příležitostí celkově i v EU je nutná geografická mobilita.

Hlavní směr. „podporovat kombinování flexibility a jistoty pracovních míst a zmírnit segmentaci trhu práce“: úpravou právních předpisů o zaměstnanosti, případným přezkoumáním úrovně flexibility, kterou poskytují smlouvy na dobu neurčitou a určitou; lepším předvídáním a pozitivním řízením změn, včetně ekonomické restrukturalizace, a zejména změn v souvislosti s otevíráním trhů tak, aby se minimalizovaly jejich sociální náklady a usnadnilo přizpůsobování se těmto změnám; podporou přechodů mezi jednotlivými profesními statusy, včetně vzdělávání, podporou samostatné výdělečné činnosti, zakládání podniků a geografické mobility; podporou a šířením inovačních a přizpůsobivých forem organizace práce, včetně zlepšování zdraví a bezpečnosti a rozmanitosti smluvních podmínek a předpisů o pracovní době, které by zlepšovaly kvalitu a produktivitu práce; přizpůsobením pracovního prostředí novým technologiím, rozhodným postupem v otázce přeměny nehlášené práce na řádné zaměstnání. (Integrovaný hlavní směr č. 20). *Viz též integrovaný hlavní směr „podporovat větší soudržnost mezi makroekonomickými a strukturálními politikami“ (č. 4).*

Aby se vytváření pracovních míst maximalizovalo, aby se zachovala konkurenceschopnost a přispělo k obecnému ekonomickému rámci, měl by být celkový vývoj mezd v souladu s růstem produktivity v daném ekonomickém cyklu a měl by odrážet stav na trhu práce. Může nastat situace, že pro usnadnění tvorby pracovních míst, zejména těch, která jsou málo placena, bude nutné snížit nemzdové náklady práce a přezkoumat daňové zatížení.

Hlavní směr. „zajistit, aby se mzdy a ostatní náklady práce vyvíjely příznivě pro zaměstnanost“: podporováním právního rámce pro jednání o mzdě, který by plně respektoval úlohu sociálních partnerů a odrážel rozdíly v produktivitě i trendy pracovního trhu na úrovni odvětví a regionů; monitorováním a případně změnou struktury a úrovně nemzdových nákladů práce a jejich dopadu na pracovní místa, a to zejména pro málo placené osoby a osoby, které na trh práce vstupují poprvé. (Integrovaný hlavní směr č. 21). *Viz též integrovaný hlavní směr „zajistit, aby vývoj mezd přispíval k makroekonomické stabilitě a růstu“ (č. 5).*

3 ZVÝŠIT INVESTICE DO LIDSKÉHO KAPITÁLU PROSTŘEDNICTVÍM LEPŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A KVALIFIKACE

Evropa potřebuje více investovat do lidského kapitálu. Příliš mnoho lidem se nedaří vstoupit na trh práce či se zde udržet z důvodu nedostatečné kvalifikace nebo kvůli nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi. Aby EU podpořila přístup k práci pro všechny věkové kategorie a zvýšila úroveň produktivity a kvality práce, musí více a efektivněji investovat do lidského kapitálu a celoživotního učení ve prospěch jednotlivců, podniků, ekonomiky i společnosti. Členské státy se zavázaly, že do roku 2006 vypracují komplexní strategie celoživotního učení.

Ekonomiky založené na znalostech a službách vyžadují jinou kvalifikaci než tradiční průmyslová odvětví, vyžadují dovednosti, které je neustále třeba přizpůsobovat technologickému vývoji a inovacím. Pracovníci, kteří si chtějí svou práci udržet a kteří se chtějí profesně rozvíjet, musejí své dovednosti stále obnovovat a stále získávat nové. Produktivita podniků je závislá na utváření a zachování pracovní síly, která by se dokázala přizpůsobovat změnám. Vlády musejí zajistit, aby se zlepšovala úroveň vzdělávání a aby byli mladí lidé vybaveni nezbytnými důležitými schopnostmi v souladu s evropským paktem mládeže. Na rozvoji a podporování skutečné kultury celoživotního učení od nejútlejšího věku by se měly podílet všechny zúčastněné strany. Aby se dosáhlo významného zvýšení veřejných i soukromých investic do lidských zdrojů v přepočtu na obyvatele, musejí se na nákladech a odpovědnostech spravedlivě a transparentně podílet všechny zúčastněné strany. Členské státy by měly pro účely investic do vzdělávání a odborné přípravy lépe využívat strukturální fondy a Evropskou investiční banku.

Hlavní směr. „zvýšit a zkvalitnit investice do lidského kapitálu“: zavedením účinných strategií celoživotního učení v souladu s evropskými závazky, včetně příslušných podnětů a mechanismů sdílení nákladů pro podniky, orgány veřejné správy a jednotlivce, zejména za účelem snížení počtu žáků, kteří předčasně opouštějí školu; zlepšením přístupnosti základního, středního a vysokoškolského odborného vzdělávání, včetně učňovského vzdělávání a odborné přípravy pro podnikání; větším zapojením do celoživotního vzdělávání a celoživotní praktické odborné přípravy, zejména v případě pracovníků s nízkou kvalifikací a starších pracovníků. (Integrovaný hlavní směr č. 22). *Viz též integrovaný hlavní směr „zvýšit a zlepšit investice do výzkumu a vývoje“ (č. 12).*

Nelze jen stanovit ambiciózní cíle a zvýšit úroveň investic všech zúčastněných stran. Aby se zajistilo, že nabídka bude v praxi pokrývat poptávku, musejí být systémy celoživotního učení dostupné, přístupné a musejí odpovídat měnícím se potřebám. Systémy vzdělávání a odborné přípravy musejí být upraveny a jejich kapacita posílena tak, aby splňovaly požadavky trhu, odpovídaly potřebám ekonomiky a společnosti založené na znalostech a aby se zlepšila jejich efektivita. Za účelem zlepšování přístupnosti vzdělávání a jeho lepšího přizpůsobení potřebám zaměstnavatelů a zaměstnanců lze využít informační a komunikační technologie. K zajištění větší přístupnosti pracovních příležitostí v celé EU je nutná větší mobilita, a to jak pro účely pracovní, tak studijní. Rovněž by měly být odstraněny i další překážky mobility na evropském trhu práce, zejména překážky týkající se uznávání a transparentnosti kvalifikací a schopností. Pro účely podpory reforem národních systémů vzdělávání a odborné přípravy bude důležité využívání schválených evropských nástrojů a referencí.

Hlavní směr. „přizpůsobit systémy vzdělávání a odborné přípravy novým kvalifikačním požadavkům“: lepším určením profesních potřeb a hlavních schopností a předvídáním

budoucích kvalifikačních požadavků; rozšířením nabídky nástrojů vzdělávání a odborné přípravy; rozvíjením rámců na podporu transparentnosti kvalifikací, jejich účinného uznávání a potvrzením neformálního a informálního učení; zajišťováním atraktivity, otevřenosti a vysoce kvalitních norem pro systémy vzdělávání a odborné přípravy. (Integrovaný hlavní směr č. 23).

*

* *

Při přijímání příslušných opatření by členské státy měly věnovat zvláštní pozornost řádné správě politik zaměstnanosti. Měly by zřídit rozsáhlé partnerství pro změnu, na kterém by se podílely parlamentní subjekty a zúčastněné strany, včetně subjektů na regionální a místní úrovni. Hlavní roli by měli hrát evropští a národní sociální partneři. Členské státy by měly vymezit závazky a cíle v souladu s hlavními směry a doporučeními Evropské unie. Pro zajištění řádné správy je rovněž důležité transparentní přidělování administrativních a finančních zdrojů. Členské státy by po dohodě s Komisí měly prostředky ze strukturálních fondů, zejména Evropského sociálního fondu, směřovat na provádění evropské strategie zaměstnanosti a o uskutečněných opatřeních by měly podávat zprávy. Zvláštní pozornost by měla být věnována posilování institucionální a administrativní kapacity v členských státech.

Při provádění výše uvedených hlavních směrů politik by členské státy měly mít na paměti, že doporučení určená jednotlivým státům, ukazatele pokroku a cíle stanovené v hlavních směrech zaměstnanosti pro rok 2003 a v doporučeních pro rok 2004 nadále představují platný referenční rámec.